L I E T U V O S L I A U D I E S K U L T Ū R O S C E N T R A S

Lietuvos Respublikos
kultūros ministerijai 2012 01 25

LIETUVOS LIAUDIES KULTŪROS CENTRO 2011 M. VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos liaudies kultūros centras (LLKC) yra taikomojo mokslinio pobūdžio įstaiga, kurios misija – Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos delegavimu užtikrinti metodinį vadovavimą etninės kultūros ir mėgėjų kūrybos raiškai, ją tirti, apibendrinti, rūpintis kultūros tradicijų tęstinumu bei atnaujinimu.

Veiklos tikslai:

– Siekti įvairių meno sričių, žanrų gyvybingumo, regionų, kraštų kultūros savitumo išsaugojimo, globoti ir skatinti etninės bei mėgėjų kultūros institucijų, kolektyvų, asmenų veiklą, renginių organizavimą, kitą kultūrinę raišką, rūpintis jos plėtra.

– Daryti įtaką kultūros vyksmui, metodikos, repertuaro, kitos neprofesionaliai kultūros veiklai būtinos medžiagos rengimui ir leidybai, kursų, seminarų, kūrybinių laboratorijų kultūros specialistams organizavimui.

– Rinkti, tirti ir publikuoti etninės kultūros paveldo – liaudies dailės, muzikos, choreografijos, papročių ir apeigų, liaudies medicinos, tautinio kostiumo – medžiagą, fiksuoti ir analizuoti šiuolaikinę raišką, gaivinti ir skleisti įvairias tradicinės kultūros formas.

– Fiksuoti, dokumentuoti ir tirti istorinę mėgėjų kūrybos raidą, skatinti ir propaguoti vertingiausių šalies kultūros įvykių tęstinumą bei naujas mėgėjų kultūros raiškos formas.

– Organizuoti respublikinius, tarptautinius renginius: dainų šventes, festivalius, apžiūras ir konkursus, kultūros akcijas.

– Inicijuoti bendras kultūros akcijas, teikti paramą už Lietuvos ribų veikiantiems meno kolektyvams ir jų vadovams.

– Nagrinėti Vakarų Europos ir kitų valstybių mėgėjų kultūrinės raiškos funkcionavimą, valstybės finansinės paramos teikimą, konkursų, festivalių organizavimo patirtį, skatinti meno kolektyvų, specialistų bendradarbiavimą, dalyvavimą įvairiose tarptautinėse struktūrose ir judėjimuose.

Pasirengimo Lietuvos dainų šventei programa

Mėgėjų meno kolektyvų veiklos koordinavimas. Remiantis Kategorijų suteikimo mėgėjų meno kolektyvams pagal meninį lygį, veiklą ir pasiektus rezultatus nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2008 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. ĮV-145, prieš dainų šventę vykusių apžiūrų ir kitų respublikinių konkursinių renginių metu nustatytas kultūros sistemai priklausančių mėgėjų meno kolektyvų meninis lygis. Pagal kategorijų suteikimo nuostatus ir tvarkos aprašą aukščiausios kategorijos kolektyvų ir jų vadovų lygis peržiūrimas kasmet, atsižvelgus į pastaruųjų metų kolektyvų meninį lygį ir pasiektus rezultatus. 2011 m. geriausiems kolektyvams skatinti paskirstyta 275 tūkst. Lt.

Mėgėjų meno plėtros tarpinstitucinės tarybos veikla. Įgyvendinant Lietuvos dainų švenčių įstatymo, kitų teisės aktų nuostatas, numatančias plėtoti mėgėjų meną šalyje, labiau gilintis į žanrų būklę, jų gyvybingumą, vykdoma mėgėjų meno plėtros 2010–2016 m. strategija ir įgyvendinamas priemonių planas, Mėgėjų meno šakų ir žanrų tarybų prie Lietuvos liaudies kultūros centro bei Mėgėjų meno plėtros tarpinstitucinės tarybos, turinčios patariamojo balso teisę, atliekančios eksperto ir konsultanto funkcijas, sprendžiančios mėgėjų meno plėtros strategijos įgyvendinimo klausimus, veikla. Posėdžių metu analizuotos mėgėjų meno plėtros problemos, mėgėjų meninę veiklą reglamentuojantys teisės aktai ir teikti pasiūlymai dėl jų tobulinimo.

Aptarta specialistų kvalifikacijos tobulinimosi dabartinė padėtis, finansavimas ir problemos, nuspręsta kreiptis į Mėgėjų meno žanrines tarybas, kad jos Mėgėjų meno koordinavimo tarybai siūlytų savo žanro specialistą į Kultūros ministerijoje sudaromą kultūros darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemos kūrimo darbo grupę. Mėgėjų meno koordinacinei tarybai pritarus siūlomoms kandidatūroms, jos būtų teikiamos Kultūros ministerijai.

Nagrinėta meno mėgėjų kolektyvų vadovų būklė regionuose, mėgėjų meno kolektyvų finansavimas ir naujų kolektyvų steigimo tvarka. Ne visuose regionuose yra visų žanrų, ypač I–II kategorijos, mėgėjų meno kolektyvų, todėl būtina skatinti naujų kolektyvų atsiradimą, kolektyvų meistriškumo augimą, tobulinti bendrą valstybės ir savivaldybių kolektyvų finansavimo sistemą.

Aptartas tęstinių mėgėjų meno renginių Lietuvoje žemėlapių rengimas. Žemėlapiai sudaromi vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu, remiantis savivaldybių atsiųsta informacija, atsižvelgus į žanrinių komisijų, konsultantų nuomonę ir atitinkantys prioritetinių renginių kriterijus. Aptarta šių renginių, užtikrinančių kokybišką mėgėjų meno kolektyvų veiklą ir plėtrą, finansavimo būtinybė ir dabartinės finansavimo sistemos trūkumai, analizuota pavėluoto valstybės lėšų įvairioms kultūros, pasirengimo dainų šventei programoms skelbimo ir skyrimo trūkumai.

Nagrinėti 2011–2014 m. Dainų švenčių tradicijos tęstinumo užtikrinimo programos ir priemonių plano rengimo klausimai, ieškota būdų, kaip paskatinti rengimąsi moksleivių dainų šventei, inicijuotas UNESCO dainų švenčių komisijos posėdis dėl pasirengimo 2012 m. moksleivių dainų šventei pristatymo. Visi Mėgėjų meno tarybos sprendimai skelbiami LLKC interneto svetainėje, siunčiami Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai.

Dainų švenčių tradicijos tęstinumo programa ir priemonių planas. Įgyvendinant Lietuvos dainų švenčių įstatymą, siekiant užtikrinti dainų švenčių tradicijos tęstinumą, nepertraukiamą kultūros, švietimo įstaigų meno kolektyvų veiklą, koordinuoti skirtingų žinybų veiksmus, tinkamai pasirengti 2012 m. moksleivių ir 2014 m. Lietuvos dainų šventėms, sudarant Dainų švenčių tradicijos tęstinumo

programą ir priemonių planą, buvo parengtos ir išsiųstos dvi anketos, atspindinčios pasirengimo 2014 m. dainų šventei savivaldybėms skirtų funkcijų vykdymą ir priemones, planuojamas lėšas ir lėšų poreikį, galintį užtikrinti rengimąsi dainų šventei. Remiantis savivaldybių užpildytomis anketomis buvo atlikta analizė (per 20 lapų), parodžiusi, kam ir kiek lėšų planuoja skirti savivaldybės ir koks būtų lėšų poreikis:

	Savivaldybių lėšos, Lt	Lėšų poreikis, Lt
2011–2014 m. lėšos	9,855,820	24,436,002
2011 m.	1,485,890	3,706,952
2012 m.	3,492,860	7,944,507
2013 m.	2,791,647	3,888,145
2014 m.	2,085,423	8,896,398
Miestų	1,971,575	6,985,226
Rajonų	7,739,706	17,154,077
Savivaldybių	144,539	296,699
Naujiems kolektyvams steigti	1,359,752	3,167,922
Repertuaro rinkiniams įsigyti	27,835	21,365
Kvalifikacijai kelti	350,721	606,734
Tautiniams kostiumams įsigyti	2,957,995	6,230,537
Muzikos instrumentams įsigyti	951,967	1,676,204
Dainų šventės vyksmui aktyvinti	1,030,550	1,444,490
Dainų šventės renginių vietoms tvarkyti	3,177,000	11,288,750

Parengtas Pasirengimo dainų šventei programos projektas ir pateiktas Kultūros ministerijai.

Remiantis 2010 m. Lietuvos liaudies kultūros centro direktoriaus 2010 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-55 patvirtintais pasirengimo 2014 m. Lietuvos dainų šventei etapais, organizuotas

kūrybinis darbas: idėjų konkursai, kūrybinių grupių vadovų rinkimai ir kūrybinių grupių sudarymas, scenarinių planų, šventės struktūros pristatymai ir kūrimas, meninių programų repertuaro sudarymas. 2014 m. dainų šventės tema – „Čia mano namai“. Paskelbtas konkursas Ansamblių vakaro, Dainų ir Šokių dienų, pučiamųjų orkestrų koncerto programoms ir scenarijams sukurti. Konkursu siekta sukurti prasmingus, tradicijas ir modernias išraiškos priemones susiejančius, bendra idėja ir režisūriniu sprendimu grindžiamus meninius renginius, todėl prisidėti prie šventės kūrimo proceso buvo kviečiami profesionalūs Lietuvos menininkai ir kūrėjai. Šokių dienos ir Ansamblių vakaro scenariniai planai ir meno vadovai jau patvirtinti. Išrinkti Dainų dienos ir pučiamųjų orkestrų programos meno vadovai, patvirtintos repertuaro sudarymo grupės.

Duomenų kaupimas ir analizė. LLKC ne tik renka duomenis apie megėjų meno kolektyvus, kultūros įstaigas, specialistus, bet ir analizuoja informaciją. Atlikta kultūros įstaigų, mėgėjų meno kolektyvų duomenų analizė, įvariais pjūviais parengta medžiaga apie mėgėjų meno kolektyvų ir kultūros įstaigų kategorijas, pasiskirstymą savivaldybėse pagal žanrus, dalyvių amžių, kategorijas, kolektyvų priklausomybę ir kt.

Konsultantų tinklo veikla. Nuo 2006 m. veikia meno šakų, žanrų kolektyvų ekspertų konsultantų tinklas. Konsultantų veiklos tikslas – padėti meno kolektyvams ir jų vadovams, meno šakų bei žanrų specialistams, savivaldybių, apskričių administracijoms siekti meno ir kultūros raiškos kokybės, kūrybos įvairovės, veiksmingo meninio visuomenės ugdymo. Konsultantais parinkti asmenys, kompetentingi konsultuoti valstybės bei savivaldybių institucijas, kultūros ir meno specialistus, kolektyvus ir jų vadovus kultūros raiškos sąlygų gerinimo, darbo metodikos, meninio rezultato siekimo, kūrinių interpretavimo, stilistikos, repeticijų, vadovavimo pratyboms ir kitais klausimais. Konsultantai išrenkami trejiems metams. Kiekvienais metais svarstoma jų veikla ir konsultantai gali būti keičiami. Po kiekvienos šešių valandų konsultacijos jie rašo ataskaitas ir siunčia LLKC. Konsultantams mokama pagal paslaugų sutartis. Šias metais mėgėjų meno kolektyvams suteikta 100 meno šakų, žanrų kolektyvų ekspertų konsultacijų. Meno šakų, žanrų kolektyvų ekspertų konsultantų tinklo veiklai plėtoti išleista 15 060 Lt.

„Aukso paukštės“ apdovanojimai. 1999 m. Lietuvos liaudies kultūros centro įsteigti geriausių meno kolektyvų apdovanojimai „Aukso paukštė“ – viena priemonių pristatyti visuomenei mėgėjų meno kūrybą, tradicijų puoselėjimą, atlikimo meną. „Aukso paukštės“ nominacijomis įvardijami, pagerbiami ir apdovanojami geriausi mėgėjų meno kolektyvai bei jų vadovai, išsiskyrę itin reikšminga, aktyvia pastarųjų penkerių metų veikla, parengę naujų, originalių ar deramai kultūros tradicijas pristatančių programų, išleidę garso, vaizdo publikacijų, inicijavę ir surengę švenčių, festivalių, mokomųjų renginių, pelnę laureatų vardų, prizų šalies ir užsienio renginiuose ar kitaip sušvitę kultūros padangėje. Atlikta 1999–2011 m. „Aukso paukštės“ nominacijų analizė pagal savivaldybes, kurioms priklauso apdovanoti kolektyvai, nominacijų gausumą, kolektyvų žanrus, kolektyvų narių amžių, metus ir kt. Per šį laikotarpį įteiktos 260 „Aukso paukštės“ (130 suaugusiųjų, 101 vaikų ir 29 mišriems mėgėjų meno kolektyvams). Daugiausiai apdovanojimų gavo Vilniaus miesto (53), Klaipėdos miesto (22), Kauno miesto (18), Panevėžio rajono (9), Telšių rajono (7), Utenos rajono (6) kolektyvai. Nė vienos nominacijos negavo penkių savivaldybių (Kazlų Rūdos, Pagėgių, Tauragės, Šilalės, Vilniaus rajono) kolektyvai. 2011 m. organizuota 13 renginių nominacijas laimėjusiose savivaldybėse. 22

meno kolektyvams įteiktos „Aukso paukštės“ statulėlės ir premijos (22 tūkst. Lt). „Aukso paukštės“ statulėlių gamybai išleista 19 295 Lt.

Respublikinė konkursinė liaudies meno paroda „Aukso vainikas“. Siekdamas sustiprinti valstybės institucijų paramą ir sukurti nuolat veikiančią liaudies meistrų globos bei skatinimo sistemą, LLKC 2005 m. pradėjo rengti kasmetę respublikinę konkursinę liaudies meno parodą ir įsteigė „Aukso vainiko“ apdovanojimus, kuriais siekiama atskleisti ir įvertinti dabartinę liaudies meistrų kūrybą, pagerbti talentingiausius tautodailininkus, tęsiančius vietinių senųjų amatų tradicijas. Nominacijos nuostatai suformuluoti taip, kad visų pirma būtų palaikomos ir populiarinamos tos kūrybos kryptys, kurių šaknys remiasi Lietuvos etninėmis tradicijomis. Tokie kūriniai – tai mūsų šalies aukso fondas, užtikrinantis tolesnį liaudies meno gyvybingumą ir tąsą. Nominuojama už geriausius pastarųjų penkerių metų laikotarpiu sukurtus vaizduojamojo, taikomojo meno ir kryždirbystės darbus. Pretendentų atranka vyksta dviem etapais: pirmiausia išrenkami geriausi apskrities meistrai, o per respublikinį turą trys iš jų – po vieną taikomosios, vaizduojamosios dailės ir kryždirbystės atstovą – paskelbiami geriausiais metų meistrais. Pagal tradiciją respublikinis konkurso turas, per kurį pristatomi apskričių turų laimėtojų darbai, neturi nuolatinės vietos – kasmet jis rengiamas vis kitur. Taip skirtingų Lietuvos kraštų žmonės gali susipažinti su geriausiais tų metų liaudies meistrų darbais. Savo kelionę „Aukso vainikas“ pradėjo nuo Vilniaus, paskui respublikinio turo parodos ir „Aukso vainiko“ įteikimo iškilmės vyko Marijampolėje, Zypliuose, Telšiuose, Kėdainiuose, Rokiškyje, o pernai – Jurbarke. Panašiai keliauja ir kai kurių apskričių turų parodos – jos rengiamos nebūtinai apskrities centre. Pavyzdžiui, Telšių apskrities paroda 2011 m. vyko Mažeikiuose, Utenos – Leliūnuose. Kai kurios apskritys savo parodas rengia nuolatinėse vietose (Vilniaus – Švenčionyse, Klaipėdos – Kretingoje). Kauno ir Marijampolės apskričių liaudies meistrų ekspozicijos vyksta jų centruose. Dviejų apskričių – Šiaulių ir Panevėžio – „Aukso vainiko“ parodos sutampa su kasmetėmis Lietuvos tautodailininkų sąjungos regioninių skyrių parodomis, todėl jose ne visada aiškiai išsiskiria konkursiniai darbai. Įdomu ir svarbu, kaip kiekvienoje parodoje susiklosto žanrų santykis. 2011 m. tarp vaizduojamosios liaudies dailės meistrų vyravo skulptoriai – jų buvo net šeši. Taikomųjų dirbinių ekspoziciją sudarė ne tradicinės lovatiesės, juostos, prijuostės, o viena tautinių kostiumų kolekcija. Apskričių parodose didelė konkurencija buvo tarp kalvių, tačiau į respublikinį turą pateko tik trys. Tiek pat ir puodžių. Pirmąsyk per „Aukso vainiko“ istoriją eksponuoti gintaro dirbiniai. Paprotinių dirbinių tradicijas pernai įkūnijo kaukės ir sodai. Kryždirbystei atstovavo šeši kryždirbiai.

„Aukso vainiko“ respublikinis turas atspindi tai, kas šiuo metu geriausia kiekvienoje apskrityje. 2011 m. dešimtyje regioninių (apskričių) parodų iš viso dalyvavo 605 meistrai, pristatę arti 4000 kūrinių. Respublikinėje parodoje, vykusioje Jurbarke, dalyvavo 26 meistrai; trys iš jų pripažinti geriausiais ir vainikuoti „Aukso vainikais“ (6000 Lt), jiems skirtos kuklios – po 1000 Lt – premijos (iš viso 3000 Lt).

Muzikos instrumentų pirkimas. 2011 m. įsigyta 31 muzikos instrumentas pučiamųjų instrumentų orkestrams (už 100 000 Lt). Instrumentai išdalyti aštuonių savivaldybių devyniems kolektyvams. Instrumentų poreikis yra didžiulis, tačiau trūksta lėšų.

Tautinio kostiumo laboratorijos veikla. Pagal Lietuvos dainų šventės programą laboratorija vykdo tautinio kostiumo gamybos organizavimo darbus. Šiais metais papildytas asmenų bei įmonių,

galinčių kokybiškai ir profesionaliai rekonstruoti tautinį kostiumą ir liaudies drabužius bei atlikti su tuo susijusius gamybos darbus, sąrašas. Tautinio kostiumo gamintojų sąrašas rekomenduojamas kultūros centrams, meno kolektyvų vadovams, norintiems savarankiškai siūdintis tautinius drabužius. Prižiūrima kostiumų gamybos darbų eiga: konsultuojami gamintojai, stebimas ir tikrinamas gamybos procesas, esant reikalui organizuojami koregavimo darbai. Naudojantis kolekcija ir turimais konstrukcinių brėžinių, piešinių, kitos metodinės medžiagos rinkiniais, teikiamos konsultacijos kolektyvų vadovams, etnokultūros specialistams, meistrams, organizuojamos paskaitos ir praktiniai užsiėmimai specialistų (kolektyvų vadovų, kultūros darbuotojų, liaudies meistrų ir kt.), taip pat mokinių, studentų grupėms, ekskursantams, įstaigos svečiams ir kt. Atrinkta ir adaptuota audimui šeši nauji audinių pavyzdžiai (Aukštaitijos, Suvalkijos, Žemaitijos kolektyvams). Konsultuoti 44 kolektyvų vadovai, padedant pasirinkti užsakomus kostiumus. 44 kolektyvams parinkti ir adaptuoti konstrukciniai drabužių brėžiniai, puošybos variacijos, spalviniai deriniai, audinių pavyzdžiai. Remiantis Ermitažo, Etnografinio muziejaus fondų medžiaga papildyta tautinių kostiumų žiemos kolekcija. Sukurta Kuršių genties I–XIV a. kostiumų (drabužiai, papuošalai iš žalvario, sidabro, gintaro, darbo įrankiai, odiniai aksesuarai) kolekcija, kurią sudaro keturi moteriški bei keturi vyriški kostiumų komplektai. Suprojektuota ir pagaminta tautinių kostiumų už Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos (223 000 Lt) ir savivaldybių skirtas lėšas.

Surengtos keturios tautinių ir archeologinių istorinių kostiumų kolekcijų ***parodos:*** Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejuje Vilniuje pristatytos LLKC drabužių kolekcijos „Lietuvių tautinis kostiumas“ ir „Lietuvių genties archeologinis kostiumas“ (18 kostiumo komplektų), „Nalšios“ muziejuje Švenčionyse – Aukštaitijos regiono kostiumų kolekcija (5 kostiumų komplektai), Sankt Peterburgo (Rusija) lietuvių etninės kultūros mokykloje „Vyturėlis“ – 14 tautinių kostiumų kolekcija, tarptautinėje LITEXPO parodoje „Baltijos tekstilė ir oda 2011“ – 14 tautinių kostiumų kolekcija bei ekspozicija „Lietuvos tekstilės raidos istorija“. Surengti šeši ***kostiumų kolekcijų demonstravimai***: per Sausio 13-osios 20-mečio minėjimo renginį Kauno sporto halėje (atlikdami Giedriaus Kuprevičiaus oratoriją „Amžinoji šviesa“ kolekciją pristatė 80 tautiniais kostiumais vilkinčių Valstybinio Kauno choro (vadovas ir dirigentas Petras Bingelis) dainininkų), LITEXPO knygų mugėje (40 tautinių kostiumų), per 220 metų Magdeburgo teisių suteikimo Telšių miestui renginį (16 Žemaitijos regiono tautinių kostiumų), Paveldo festivalyje Pėčo mieste Vengrijoje (40 lietuvių tautinio kostiumo kolekcija), tarptautiniame folkloro festivalyje „Skamba, skamba kankliai“ (12 archeologinių istorinių kostiumų), tarptautiniame festivalyje „Pasienio fiesta“ (30 tautinių kostiumų) Veisiejuose (Lazdijų r.).

LLKC Tautodailės poskyrio specialistai, atkūrę unikalią autentiškų XIX–XX a. pr. tautinių kostiumų kolekciją, įvairiomis priemonėmis pristato ją visuomenei. Viena jų – ***tautinių ir archeologinių kostiumų nuoma.*** LLKC tautinio kostiumo studijoje nuomojami tautiniai kostiumai, teikiama išsami informacija apie jų dėvėjimo ypatumus, parenkami drabužiai pagal Lietuvos regionus, dizainerė suderina kostiumo detales, pritaiko įvairaus sudėjimo žmonėms. Kostiumai dažniausiai nuomojami svarbioms progoms, pristatant Lietuvą užsienyje, todėl nuomodamiesi klientai garantuotai gauna autentiškai rekonstruotus ir istoriškai teisingus kostiumų komplektus. 2011 m. išnuomoti 128 tautiniai kostiumai, už nuomą gauta 12 521 Lt.

Naujų kūrinių mėgėjų meno kolektyvams įsigijimas. Per 2011 m. už 69 170 Lt įsigytas 41 repertuarinis kūrinys, skirtas mėgėjų meno kolektyvams (chorams, vokaliniams ansambliams, liaudiškų šokių kolektyvams, pučiamųjų instrumentų orkestrams, liaudies instrumentų ansambliams). Kartu su Lietuvos kompozitorių sąjunga surengtas Naujų kūrinių chorams ir vokaliniams ansambliams konkursas. Parengti ir paskelbti konkurso nuostatai. Iš autorių pateiktų 48 chorams ir vokaliniams ansambliams skirtų kūrinių į antrą konkurso turą komisija atrinko 35. Antrojo turo kūriniai pateikti „Vasaros akademijos“ dalyviams, kurie balsavo už labiausiai patikusius. Premijuota keturiolika kūrinių už 19 500 Lt.

Surengtas Naujų liaudies šokių konkursas, kuriuo siekiama aktyvinti choreografijos kūrybinį procesą per liaudiško šokio kolektyvų kūrybinę veiklą, skatinti kurti, plėtoti folklorinį liaudies šokį rengiantis šalies konkursams, festivaliams, ugdyti choreografų ir šokio mokytojų kūrybingumą remiantis savo krašto medžiaga. Šiam konkursui dešimt autorių pristatė 14 sceninių kompozicijų. Vertinimo komisija atrinko septynių autorių dešimt sceninių šokių. Premijuota dešimt geriausių vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų šokių.

Įsigyti devyni kūriniai pučiamųjų instrumentų orkestrams, aštuoni – liaudies instrumentų orkestrams.

Viešieji ryšiai ir reklama. Viešiesiems ryšiams ir reklamai išleista 50 000 Lt (skrajutės, suvenyrai, reklaminiai filmai, reklama, mėgėjų meno žanrų, etninės kultūros tradicijų, tautinio kostiumo pristatymas, dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose, forumuose, seminaruose Lietuvoje ir užsienyje). Dalyvauta tarptautiniuose renginiuose. Tarptautiniame mėgėjų teatrų festivalyje „Baltijos rampa“ Latvijoje Lietuvai atstovavo du teatrai, keturi režisieriai bei teatrų sąjungos prezidentas; 30-ajame AITA/ATA kongrese Norvegijoje Lietuvai atstovavo Pasvalio kultūros centro šokio teatras „Tango And“ ir trys režisieriai. Dalyvauta tarptautinėje konferencijoje ir mugėje Taline; Sankt Peterburge, Rusijos meno istorijos instituto konferencijoje, skaityti pranešimai „Sutartinių tradicija – UNESCO nematerialiojo kultūros paveldo reprezentatyviajame sąraše“, „Lietuvos, Latvijos, Estijos dainų švenčių tradicija – UNESCO paveldo dalis“, „Lietuvių tautinio kostiumo rekonstrukcija“, pristatyta Lietuvos patirtis kuriant Nacionalinį nematerialiojo kultūros paveldo vertybių registrą; moksliniame praktiniame seminare Sankt Peterburge pristatyta tautinio kostiumo rekonstrukcijos metodika; tarptautinėje mokslinėje konferencijoje Taline skaitytas pranešimas apie XIX–XX a. pr. vyriško tautinio kostiumo konstrukciją; tarptautiniame Paveldo festivalyje Pėče (Vengrija) pristatyta tautinių kostiumų kolekcija ir liaudies meistrų darbai, dalyvauta Vengrijos liaudies meistrų asociacijos organizuotame tarptautiniame liaudies meno, amatų ir folkloro festivalyje Budapešte (Vengrija), kuriame įrengta lietuvių liaudies dailės dirbinių ekspozicija. Folkloro poskyrio specialistai pakviesti į susitikimą su lietuvių bendruomene Kaliningrade. Pasaulio kultūros festivalyje Vokietijoje (rengėjų bei labdaros ir paramos fondo „Gyvenimo meno“ kvietimu) dalyvavo 16 akademinio jaunimo šokių kolektyvų (300 dalyvių), kurių veiklą koordinavo Choreografijos poskyrio specialistai. Muzikos poskyrio specialistas dalyvavo Europos varinių puičiamųjų instrumentų orkestrų čempionate Šveicarijoje, Baltijos šalių pučiamųjų instrumentų orkestrų seminare Latvijoje. Dalyvauta Moksleivių dainų šventėje Estijoje, Rusijos federacijos Nepriklausomų valstybių sąjungos ir Baltijos šalių mokslinėje praktinėje konferencijoje „Etninė kultūra šiuolaikinėje visuomenėje: tradicijos ir

inovacijos“ bei liaudies kūrybos centrų vadovų seminare-pasitarime Maskvoje. Lietuvos delegacija parengė pranešimą „Gyvoji tradicija Lietuvoje“ apie liaudies kultūros padėtį, jos funkcionavimo ir paramos sistemą (skaitė LLKC direktorius Saulius Liausa). Pranešimo, kaip ir pačios sistemos, ašis – Lietuvos dainų šventė, ją supantys ir palaikantys reiškiniai. Parengtas ir išleistas DVD filmas „Lietuvių tradicinės vestuvės“.

Administravimo išlaidos. Administravimo išlaidos siekė 4000 Lt (seminarų, kursų, telefoninių pokalbių apmokėjimas, vaizdajuosčių, spausdintuvų dažomųjų miltelių pirkimas, mokesčiai už interneto svetainių vietą serveryje, subdomeno mokesčiai, kanceliarinės prekės ir kt.).

Kultūros tradicijų ir meninės veiklos programa

Renginiai

2011 m. organizuota 20 stambių ir 19 kitų renginių – parodų, konferencijų, tautinių ir archeologinių kostiumų demonstravimų, – kuriuose dalyvavo 720 kolektyvų, 16 500 dalyvių. 12 renginių įtraukta į 2011 m. Lietuvoje regiamų tęstinių prioritetinių mėgėjų meno renginių sąrašą.

Tęstiniai prioritetiniai mėgėjų meno renginiai. Vykdydamas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. vasario 1 d. įsakymą Nr. ĮV-66 „Lietuvoje rengiamų tęstinių prioritetinių mėgėjų meno renginių projektų dalinio finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų taisyklės“, LLKC surinko informaciją apie 2011–2014 m. etnografinių regionų, regionų kultūros, nematerialiojo kultūros paveldo ir dainų švenčių tradicijas puoselėjančius mėgėjų meno renginius, vykstančius visoje Lietuvoje, apimančius tiek suaugusiųjų, tiek vaikų kolektyvus. Remiantis savivaldybių pateikta informacija, konsultantų bei ekspertų komisijų išvadomis, pagal savivaldybių pasiūlytus renginius, atitinkančius visus minėtame įsakyme numatytus kriterijus, parengtas 2012–2014 m. Lietuvoje rengiamų tęstinių proritetinių mėgėjų meno projektas (trisdešimt du renginiai) ir pateiktas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai. 2012 m. bus surengta 17 prioritetinių mėgėjų meno renginių, 2013 m. – 21, 2014 m. – 17. Kasmet rengiamas ir Bendrasis mėgėjų meno renginių žemėlapis, skelbiamas LLKC svetainėje www.llkc.lt.

Choro muzikos renginiai. 2001 m. pradėjus aktyviai plėtoti berniukų chorų judėjimą (festivaliai, konkursai, jungtiniai koncertai, akcijos), ėmė kurtis nauji berniukų chorai. Berniukų meninis užimtumas dainuojant choruose – ypač svarbi viena prieinamiausių prevencijos formų, tenkinanti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius. Sudėtingu finansiniu laikotarpiu išlaikyta berniukų chorų festivalio-akcijos „Lietuvos berniukai prieš smurtą ir narkomaniją“ tradicija, įgyvendintos numatytos programos. 2011 m. Kaune surengtame festivalyje „Lietuvos berniukai prieš smurtą ir narkomaniją“ *dalyvavo 35 berniukų chorai (per 1100 dalyvių) iš visos Lietuvos*. Surengta chorų eisena, du koncertai, išleistas festivalio lankstinukas. Festivalio renginius aplankė per 5000 žiūrovų.

Festivalis-konkursas „Mes Lietuvos vaikai“ vyko dviem turais. Pirmasis, regioninis, turas surengtas didžiuosiuose šalies miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje), antrasis, finalinis, – Klaipėdoje. Didžiausias festivalio renginys – baigiamasis chorų,

šokėjų, liaudies instrumentų orkestrų ir ansamblių koncertas Klaipėdos vasaros estradoje. Dėl spalvingos ir įvairios programos koncertas sulaukė didžiulio susidomėjimo. Jo metu konkurso nugalėtojams įteikti vertingi prizai. Daugiausiai balų surinko ir aukščiausią apdovanojimą gavo Klaipėdos „Vydūno“ vidurinės mokyklos mišrus jaunimo choras (vad. Ingrida Bertulienė). Rengiant festivalio-konkurso programą buvo tariamasi su 2012 m. Moksleivių dainų šventės organizaciniu komitetu. Į festivalio repertuarą įtraukti Moksleivių dainų šventės kūriniai (tai turėjo palengvinti pasirengimą šiai šventei). Per pirmąjį konkurso turą išklausyti ir įvertinti 223 chorai, per 7000 dainininkų. Antrame ture dalyvavo 32 chorai (1200 dalyvių). Iš viso Klaipėdoje dalyvavo 240 kolektyvų, per 7800 dalyvių. Iš jų 190 chorų (per 7000 dalyvių), 42 šokių kolektyvai (per 500 dalyvių), 20 liaudies instrumentų orkestrų ir ansamblių (per 300 dalyvių). Išleistas festivalio bukletas (tiražas 1000 vnt.). Antrojo konkurso turo renginiai ir baigiamasis koncertas Klaipėdoje pritraukė per 10 000 žiūrovų.

Šiauliuose surengtas 14-asis Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų chorų festivalis, skirtas Tarptautinei studentų dienai paminėti. Dalyvavo 15 kolektyvų (apie 500 dalyvių) iš beveik visų šalies aukštųjų mokyklų. Tai didžiausias jau tradicija tapęs festivalis, keliamais tikslais ir uždaviniais apimantis ne tik chorų koncertinę veiklą, bet ir chorvedžių bendradarbiavimą, nacionalinių choro meno tradicijų puoselėjimą ir jų sklaidą tarptautiniu mastu, gilesnį Lietuvos bei pasaulio tautų choro kultūros pažinimą. Festivalis rengiamas nuo 1999-ųjų Lietuvos liaudies kultūros centro iniciatyva. Vyko šeši festivalio koncertai Radviliškyje, Joniškyje, Šialiuose. Festivalio uždarymui studentų chorai kartu su Šiaulių kameriniu orkestru bei solistais Živile Gedvilaite ir Gražvydu Gedvilu parengė įspūdingą trylikos dalių kūrinį – Karlo Jenkinso „Requiem“.

Mėgėjų teatro renginiai. 2011 m. surengta šeštoji Lietuvos vaikų ir jaunimo teatrų apžiūra-šventė „Šimtakojis“, kurioje dalyvavo 153 kolektyvai, 2265 dalyviai. Baigiamosios šventės vyko Telšiuose ir Plungėje. Dalyvavo 24 teatrai iš 19 savivaldybių. Tarptautinei teatro dienai paminėti Jonavoje surengta šeštoji Lietuvos mėgėjų teatrų šventė „Tegyvuoja teatras“. Idėja kasmet vis kitoje savivaldybėje rengti respublikinę teatro šventę ir sukviesti šalies teatralus draugėn gimė 2006 m. 2011 m. Jonavoje vykusioje šventėje nominuoti 48 mėgėjų teatro kūrėjai, iš jų 11 apdovanoti „Tegyvuoja teatras“ statulėlėmis. Šventės vėliava perduota Zarasų savivaldybei.

Liaudiškos muzikos renginiai. Biržuose surengtas antrasis respublikinis skudutininkų ansamblių bei ragų ir daudyčių pūtėjų festivalis „Dudutis“ (pirmajame ragų ir daudyčių pūtėjai nedalyvavo). Dalyvavo 21 skudutininkų ansamblis iš visos Lietuvos, per 200 dalyvių. Festivalis vyko dvi dienas. Programą paįvairino Biržų folkloro ansamblių pasirodymai.

Surengtas VI studentų liaudiškos muzikos festivalis „Linksminkimos“ Vilniuje. Festivalis vyko dvi dienas, dalyvavo 18 kolektyvų (tarp jų užsienio svečiai iš Rusijos, Ukrainos), apie 780 dalyvių. Išleistas informacinis bukletas. Dvejuose koncertuose apsilankė apie 800 žiūrovų. Liaudies instrumentinei bei vokalinei muzikai skirtas koncertas vyko Lietuvos edukologijos universiteto salėje. Dalyvavo dainų ir šokių, liaudies šokių ansamblių bei atskiros kapelų, koncertuojančių kartu su liaudies ansambliais, instrumentinės grupės, kurios įprastai koncertuose apsiriboja pritarimu šokiams ir dainoms ir retokai atlieka solinius numerius, kolektyvų chorai bei vokaliniai ansambliai. Jungtinis

festivalio koncertas vyko M.K.Čiurlionio meno mokyklos Šokio teatro salėje. Dalyvavo dainų ir šokių ansambliai, liaudiškų šokių kolektyvai.

Tauragėje vyko dainų ir šokių ansamblių šventė. Kadangi tarp respublikinių dainų švenčių rengiama mažai dainų ir šokių kolektyvų pasirodymų, itin svarbu aktyvinti liaudies dainų ir šokių ansamblių, kaip savarankiško ir kultūros tęstinumo požiūriu vertingo žanro, veiklą. Šis dainų ir šokių ansamblių šventė padeda stiprinti ir gaivinti meno kolektyvų sąjūdį regionuose, išlaikyti anksčiau buvusias miestų ir miestelių dainų švenčių organizavimo tradicijas ir pagyvinti meno kolektyvų veiklą tarp respublikinių dainų švenčių. Žiūrovams parodyta muzikinė-choreografinė kompozicija „Kardu neišskirsi, ugnim neišdeginsi“. Šventėje dalyvavo 19 kolektyvų (dainų ir šokių ansamblių, liaudies instrumentų ansamblių, liaudiškos muzikos kapelų), apie 880 dalyvių. Šventės režisierė Leokadija Dabužinskaitė.

Pučiamųjų instrumentų orkestrų renginiai. Panevėžyje organizuotas XI pučiamųjų instrumentų orkestrų čempionato (vyksta kasmet dviem turais) finalinis turas. Dalyvavo 33 orkestrai, per 700 dalyvių. XI pučiamųjų instrumentų orkestrų čempionato regioninis turas perkeltas į 2012 m.

Folkloro renginiai. Surengtas IV respublikinis vaikų ir moksleivių – liaudies kūrybos atlikėjų – konkursas „Tramtatulis“, skatinantis vaikus, moksleivius ir jų mokytojus plačiau domėtis bei išsaugoti savo krašto liaudies kūrybos savitumą, folkloro atlikimo stilistiką, grojimo, dainavimo, pasakojimo tradicijas. 58 savivaldybėse surengti vietiniai ratai. „Tramtatulio“ naujovė – regioniniai Aukštaitijos, Dzūkijos, Suvalkijos, Žemaitijos ir Klaipėdos krašto ratai. Iš jų, taip pat Vilniaus bei Kauno miestų į respublikinį ratą atrinkti 233 vaikai. Respublikinis ratas vyko Kaune. Dalyviai varžėsi keturių amžiaus grupių kategorijose, pasakojimo, pavienio bei grupinio dainavimo (taip pat sutartinių), muzikavimo įvairiais lietuvių liaudies instrumentais srityse. Per dvi dienas talentingi jaunieji dainininkai, muzikantai bei pasakotojai publikai pristatė daugiau nei 250 kūrinių, tad vertinimo komisijai atrinkti geriausius buvo itin sudėtinga. Dėl dalyvių gausos ir pristatomos kultūros žanrų įvairovės įvertintas gausus būrys atlikėjų – 28 diplomantai bei 57 laureatai (pavieniai ir grupės). Tarp laureatų – net 25 instrumentinės muzikos atlikėjai, puikiai grojantys pučiamaisiais (skudučiais, ragais, Sekminių rageliu ir kt.), styginiais (kanklėmis, cimbolais, smuiku), dumpliniais (bandonija, rusiška, Peterburgo, „Honer“ armonika) instrumentais, taip pat smagiai muzikuojančios styginių, ankstesnės ir vėlyvosios sudėties kapelos. Šiek tiek mažiau – keturiolika – dainininkų: devyni solistai, viena sutartinių grupė, trijų mergaičių grupė. Laureatais tapo net trys dainuojančių vaikinų grupės. Netrūko ir talentingų mažųjų pasakotojų, gebančių spalvingai ir meniškai perteikti tarmiškus tekstus: sakmes, melų, dainuojamaisiais intarpais papildytas pasakas ir kt. 2011 m. „Tramtatulio“ geriausiomis iš geriausių atlikėjų pripažintos dainininkės ir muzikantės Agnė Pilkauskaitė ir Vera Venckūnaitė iš Kazlų Rūdos. Išleista dviguba „Tramtatulio“ kompaktinė plokštelė, kurioje įrašytos 2011 m. konkurso laureatų atliekamos lietuvių liaudies dainos, pasakojimai, tradicinės instrumentinės muzikos kūriniai. Ji bus naudinga ir kaip mokymo priemonė vaikų folkloro ansamblių vadovams bei mokytojams. Tai vienintelis konkursas, kurio svarbiausias vertinimo kriterijus – tradicinio dainavimo, muzikavimo, pasakojimo autentiškumas. Vietiniuose ratuose dalyvavo per 800, regioniniuose – 530, respublikiniame – 233 atlikėjai.

Klaipėdoje surengtas IV Lietuvos studentų folkloro festivalis „O kieno žali sodai“, kuriuo siekiama puoselėti akademinio jaunimo folkloro bendruomenių tradicijas šalies universitetuose, kolegijose ir kitose aukštojo ir aukštesniojo mokslo institucijose, kelti jaunimo folkloro sambūrių meninį lygį, skatinti naujas iniciatyvas. Rengiamas nuo 2008 m. kasmet vis kitoje aukštojoje mokykloje. Tai vienintelis studentų folkloro festivalis Lietuvoje. Per dvi festivalio dienas vyko aštuoni renginiai; dalyvavo 10 kolektyvų, 150 dalyvių. Festivalio dalyviai parengė temines programas, klausėsi paskaitų, dalyvavo tradicinio dainavimo, muzikavimo ir šokių mokymuose, šokių varžytuvėse.

XXIV tarptautinio folkloro festivalio „Baltica“ renginiai vyko Vilniuje ir Kauno, Kupiškio, Panevėžio, Ukmergės bei Širvintų rajonuose. Renginio tikslai ir uždaviniai buvo įgyvendinti, tačiau šiek tiek siauresne apimtimi, atsižvelgiant į finansines galimybes. Festivalyje dalyvavo aštuoni užsienio šalių (Latvijos, Estijos, Rusijos, Moldovos, Slovėnijos, Italijos, Tanzanijos, Meksikos) kolektyvai, 121 dalyvis (kone perpus mažiau negu ankstesniuose festivaliuose), 85 folkloro kolektyvai, penkios šeimos, per 100 liaudies meno ir nacionalinės virtuvės meistrų (apie 1700 dalyvių) iš 32 Lietuvos savivaldybių. Parengta ir šalies auditorijai plačiai, prieinamai parodyta meninė programa, kurią sudarė pavieniai renginiai (koncertai, parodos, ugnies skulptūrų misterija ir kt.), išplėstinė trijų dienų festivalio miestelio programa, kūrybinės laboratorijos, viešos ir tik dalyviams skirtos vakaronės, susitikimai su Vilniaus ir regionų bendruomenėmis, LR Seimo pirmininkės Irenos Degutienės priėmimas ir t.t. Festivalio programa akcentavo visuomenei itin svarbias vertybes, šįsyk – *šeimą*, parodant ją kaip svarbiausią visuomenės kūrybos elementą per tėvų ir vaikų santykius, vaidmenį, šeimos tradicijas, šeimyniškumą, brolystę, giminystę iškeliant kaip tam tikrą ryšių su žmonėmis, gyvenamąja aplinka, gamta, bendrabūvio tarp tautų ir valstybių modelį. Lietuvos visuomenei kompleksiškai buvo pristatytos įvairių pasaulio tautų tradicijos, folkloras, amatai, papročiai, nacionalinė virtuvė, ir tai daryta ne tik scenoje, bet ir „iš arti“, su komentarais, suteikiant galimybę kiekvienam žiūrovui bendrauti tiesiogiai. Kitų šalių, tautų piliečiams, mūsų šalies svečiams išsamiai pademonstruotos įvairios lietuvių tradicinės kultūros sritys. Visa su festivaliu (ir jo istorija) susijusi informacija skelbiama interneto svetainėse www.baltica.llkc.lt, www.llkc.lt. Išleisti festivalio plakatai, bukletas, programėlės. Tikslinei publikai – nematerialųjį kultūros paveldą tyrinėjančiai, saugančiai visuomenės daliai, specialistams – festivalis pristatytas per respublikinius ir lokalinius seminarus, kitus LLKC ir giminingų institucijų organizuojamus renginius. Didysis festivalio koncertas, vykęs Kongresų rūmuose, parodytas per LRT.

Kiti renginiai. Po dvylikos metų pertraukos Vilniuje surengta XVI Baltijos šalių studentų dainų ir šokių šventė „Gaudeamus“. Daugiau nei pusšimtį metų skaičiuojanti šventė „Gaudeamus“ – reikšmingas trijų šalių kultūrinio gyvenimo įvykis, tvirtai Baltijos jūros pakrante žengianti studentų dainų švenčių tradicija. Pirmasis Baltijos šalių studentų dainų ir šokių festivalis „Gaudeamus“ vyko 1956 m. Estijoje, Tartu mieste. Šventėje dalyvavo per 2500 dainininkų, šokėjų ir muzikantų, svečiai iš Rusijos, Karelijos, Baltarusijos ir Ukrainos. Vėliau šventė paeiliui imta rengti Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Šešioliktojo festivalio šūkis „Prieš srovę“ ne tik atspindi studentiškai maištingą „Gaudeamus“ dvasią, bet ir primena legendinį 1988-ųjų festivalį, sutraukusį net septynis tūkstančius

dalyvių. Festivalio renginiai vyko Vilniaus Rotušės aikštėje, Senamiesčio bažnyčiose, prie Baltojo tilto; jungtinis baigiamasis koncertas – Kalnų parke. Šventėje dalyvavavo 63 kolektyvai (studentų chorai, šokių ansambliai, liaudiškos muzikos kapelos, liaudies instrumentų orkestrai ir pučiamųjų orkestrai), 1665 dalyviai, iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių aukštųjų mokyklų bei kolegijų, 28 kolektyvai, 950 dalyvių, iš Estijos, 43 kolektyvai, 1500 dalyvių, iš Latvijos. Iš viso šventėje dalyvavo 136 kolektyvai, per 4200 atlikėjų. Šventės organizatoriai – Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos liaudies kultūros centras.

Vengrijoje, Pėčo mieste, kasmet vykstančiame Paveldo festivalyje Lietuvos Respublikos ambasada Vengrijoje kartu su Lietuvos liaudies kultūros centru surengė Lietuvos kultūros dienas. Festivalio metu lankytojai buvos supažindinami su lietuvių tekstilės, keramikos, juvelyrikos, kalvystės tradicijomis, koncertavo folkloro kapela „Mėguva“ iš Palangos. Taip pat žiūrovai turėjo galimybę pamatyti Lietuvos liaudies kultūros centro penkių Lietuvos etnografinių regionų tautinių drabužių kolekciją, ją pristatė Vilniaus pedagoginio universiteto choras „Ave vita“.

Prisidėta organizuojant Lietuvos Vyriausybės inicijuotą nacionalinį bendruomenių konkursą „Tikime laisve“, skirtą Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 20-mečiui paminėti. Konkursui projektus pateikė 36 bendruomenės, į antrąjį etapą atrinkta 12 projektų. Į nacionalinio bendruomenių konkurso „Tikime laisve“ finalą pateko devynios bendruomenės. Konkurso komisijos narių, žymių visuomenės ir kultūros veikėjų vertinimu, visos bendruomenės buvo labai stiprios, pristatė įdomias ir naudingas iniciatyvas, todėl buvę sunku išrinkti devynias verčiausias. Nominaciją „Už pilietinę iniciatyvą valstybės stiprinimo labui“ laimėjo Vilniaus miesto visuomeninė organizacija Balsių bendruomenė, nominaciją „Už savanorystės plėtojimą“ – paramos fondas „Jaunimo linija“, kurio misija – teikti emocinę paramą jaunimui, nominaciją „Už kūrybiškumo ugdymą, kultūros tradicijų išsaugojimą ir sklaidą“ – Žemaičių kultūros draugijos Simono Stanevičiaus bendrija. Konkurso globėjas – Ministras pirmininkas Andrius Kubilius.

Šalčininkų kultūros centre, Nemenčinės kultūros centre surengti kalėdinių giesmių koncertai, kuriuose dalyvavo solistė Vaida Genytė, vyrų vokalinis ansamblis „Quorum“, Vilniaus edukologijos universiteto choras „Ave vita“, Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčios parapijos jaunimo choras „Schola Ducha“, dainų ir šokių ansamblis „Solčanie“, vokalinis ansamblis „Il Canto“, reprezentacinis lenkų dainų ir šokių ansamblis „Wilenszczyzna“. Koncertų rengėjai – Lietuvos liaudies kultūros centras, Vilniaus ir Šalčininkų rajonų savivaldybės, rėmėjas – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, globėjas – Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba.

Konferencijos. Įgyvendinant mėgėjų meno plėtros strategiją organizuotos įvairių mėgėjų meno žanrų konferencijos, per kurias aptartos aktualiausios pastarojodešimtmečio mėgėjų meno ir dailiųjų amatų problemos, tendencijos, plėtros galimybės ir būdai. Surengtos penkios konferencijos: „Chorinės kultūros raida Lietuvoje“ (11 pranešimų, per 140 dalyvių), „Mėgėjų teatrų veiklos spektras 2000–2011 m.“ (14 pranešimų, 45 dalyviai), „Liaudiškos muzikos, dainos ir šokio dermės siekiniai“ (9 pranešimai, ė0 dalyvių), „Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrai. *Quo Vadis*“ (9 pranešimai, 70 dalyvių); „Liaudies choreografijos raidos tendencijos“ (7 pranešimai, 200 dalyvių); trys diskusijos: „Ar dabarties

jaunajai kartai tebesuvokiama ir reikalinga tradicinė kultūra?“ (40 dalyvių); „Dailiųjų amatų tradicijos ir verslas šiandien“ (13 dalyvių); „Liaudiškos muzikos kapelos šiandien“ (9 dalyviai).

Konferencijų medžiaga bus skelbiama LLKC interneto svetainėje, „Liaudies kultūros“ žurnale ir atskirame leidinyje.

Apie visus renginius skelbta per televiziją, radiją, spaudoje, naujienų portaluose, interneto svetainėse.

Metodinė veikla

Seminarai. Įgyvendinant vieną įstaigos prioritetinių veiklos krypčių – tobulinti kultūros specialistų, etninės kultūros bei mėgėjų meno pakraipos metodininkų, kolektyvų vadovų, meistrų, veiklos organizatorių ir pan. mokymą ir kvalifikacijos kėlimo sistemą – surengti aštuoni folkloro seminarai folkloro ansamblių vadovams, kultūros darbuotojams ir pedagogams (2 Vilniuje – 70 dalyvių, Trakuose – 50, Joniškyje – 20, 2 seminarai Kaune – 120 dalyvių, Šiauliuose – 50 dalyvių, Lazdijuose – 10 dalyvių). Teorinių ir praktinių seminarų metu supažindinta su instrumentiniu, dainuojamuoju folkloru, diegta tradicinių šokių, tradicinio dainavimo pagrindai, aptarta mokymo metodika, šokio aprašo skaitymas, suaugusiųjų ir vaikų folkloro ansamblių ypatumai.

Surengti du seminarai jaunimo ir vyresniųjų bei pagyvenusiųjų ir merginų liaudiškų šokių grupių vadovams. Dalyvavo per 140 vadovų. Seminaruose išmokti devyni nauji sceniniai šokiai. Vilniuje ir Kaune surengti trys seminarai (per 300 dalyvių) „Gaudeamus“ šventės jungtinei šokių programai išmokti. Surengti du seminarai mėgėjų teatrų režisieriams Plungėje ir Telšiuose (60 dalyvių).

Kursai. Visagine šeštą kartą vyko tradicinio etnomuzikavimo (grojimo dūdmaišiu, cimbolais, mažuoju būgneliu) kursai, į kuriuos susirinko 45 dalyviai. Visuomenės harmonizavimo parke Vazgaikiemyje, Prienų r., surengti dešimtieji vaikų ir suaugusiųjų chorų vadovų kvalifikacijos kėlimo kursai „Vasaros akademija“, kuriuose dalyvavo per 80 chorvedžių. Pagrindinis lektorius – Johannas van der Sandtas iš Pietų Afrikos, Drakensbergo berniukų choro vadovas. Kursų metu vyko paskaitos, Choro muzikos žanrinės tarybos, Dainų dienos kūrybinės grupės pasitarimai, 2011 m. naujų kūrinių vokaliniams ansambliams ir chorams konkurso II turas. Liaudiškų šokių vasaros kursuose Nidoje dalyvavo 170 Lietuvos moksleivių ir suaugusiųjų šokių kolektyvų vadovų ir du vadovai iš Lenkijos. Kursus vedė 11 baletmeisterių (Vilniaus, Klaipėdos, Šiaulių, Kretingos, Plungės baletmeisteriai ir aukštųjų mokyklų dėstytojai, šokių autoriai). Organizuotas respublikiniai rajonų, miestų etninės kultūros centrų darbuotojų ir rajonų etninės kultūros metodininkų, nacionalinių, regioninių parkų etnografų (kultūrologų), už tautodailę, tradicinius amatus atsakingų specialistų kursai Nidoje. Dalyvavo 115 specialistų iš 46 savivaldybių. Nedalyvavo 14 savivaldybių: Alytus, Biržai, Jonava, Kretinga, Molėtai, Raseiniai, Skuodas, Šalčininkai, Šilalė, Švenčionys, Vilniaus r., Elektrėnai, Marijampolė, Pagėgiai. Paskaitas skaitė 12 lektorių, vyko etnografinių filmų peržiūra, koncertavo folkloro kolektyvai. Kursai – pagrindinė vieta, kur keliama šių specialistų kvalifikacija, sudaromos ir koordinuojamos veiklos kryptys, atsižvelgiant į valstybinės etninės kultūros apsaugos ir plėtros politikos nuostatas, aptariamos etninės kultūros veiklos programos, kiti dokumentai, atspindintys Lietuvos Vyriausybės, savivaldybių etninės kultūros plėtros kryptis, uždavinius, priemones ir kt. Per

Juodkrantėje dainų ir šokių ansamblių, liaudies instrumentų orkestrų vadovams (58 dalyviai) surengtuose kursuose sudarytas laikinas jungtinis liaudies instrumentų orkestras bei kanklių ansamblis, organizuotas kūrinių pirkimo konkursas.

Iš viso surengta 20 seminarų ir kursų, kuriuose dalyvavo apie 980 dalyvių.

Kultūros paveldas, raiška. Liaudies kūrybos archyvas rūpinasi tautosakos rinkimu, tvarkymu, saugojimu, propagavimu, rinkinių, garso ir vaizdo įrašų leidyba. Archyvas kaupiamas nuo 1960 m., daugiausiai sukaupta dainų ir šokių švenčių atributikos bei kino juostų. Intensyviai archyvas pradėtas kaupti 1992 m. Per 2011 m. sukaupta 39 rankraščiai, 1665 garsajuostės, apie 70 vaizdo įrašų, per 3250 tūkst. skaitmeninių fotografijų laikmenų.

Etnoinstrumentologinės ekspedicijos rengiamos nuo 1987 m. kasmet vis kitoje savivaldybėje. Šias metais 23-ioji ekspedicija vyko Ignalinos r. Įrašyta 46 muzikantų atliekami 458 kūriniai, papildę LLKC archyvą. Ekspedicijoje dalyvavo 14 dalyvių.

Kryždirbystės paskelbimo UNESCO nematerialiojo žmonijos kultūros paveldo šedevru dešimtmečiui (2011 m.) paminėti Trakų ir Šiaulių rajonuose surengtos ekspedicijos , skirtos kryždirbystės duomenų bazei papildyti. Užfiksuoti ir aprašyti 265 objektai.

Kaupiama Lietuvos folkloro garso publikacijų fonoteka. LLKC nuo 1995 m. iš įvairių šalies vietų pradėjo kaupti folkloro gasro publikacijų fonoteką. Tai vienintelė fonoteka Lietuvoje, kurioje surinkti beveik visi garso įrašai – nuo pirmųjų (1968 m.) iki pačių naujausių. Šiuo metu fonotekoje sukaupta per 500 garso publikacijų. Šiemet fonoteka papildyta 13 publikacijų, parengta bibliografinė rodyklė. Atnaujinta folkloro garso publikacijų tekstinė ir vaizdinė informacija LLKC interneto tinklalapyje.

Garso įrašų studija. Lietuvos liaudies kulūros centre veikia garso įrašų studija, siūlanti aukštos kokybės paslaugas. Čia įrašyti kūriniai montuojami, parengiami gamybai; restauruojami seni įrašai magnetinėse juostose, plokštelėse ar kitose laikmenose. 2011 m. įrašyta ir parengta gamybai 4 renginių, 9 kolektyvų (1 choro, 8 folkloro ansamblio) įrašai.

LLKC interneto svetainių atnaujinimas ir priežiūra. Įstaigos veikla ir svarbūs mėgėjų meno renginiai Lietuvoje patrauklia forma (tekstinė ir vaizdinė informacija) pristatyti interneto svetainėje. Peržiūrėta ir tinklalapyje atnaujinta LLKC skyrių ir poskyrių veikla, teikiamos paslaugos. Elektronine forma pateikiami juridiniai etninės kultūros, mėgėjų meno apsaugos ir sklaidos dokumentai, etninės kultūros ir mėgėjų meno išsaugojimo bei plėtros programos. Atnaujintos tarptautinio folkloro festivalio „Baltica“ ir XVI Baltijos studentų dainų ir šokių šventės „Gaudeamus“ interneto svetainės, paskelbta pastaraisias metais vykusių renginių vaizdinė ir tekstinė informacija.

Lietuvos kultūros centrų ir jų filialų statistines ataskaitos. LLKC renka, sistemina ir apibendrina Lietuvos kultūros centrų ir jų filialų statistines ataskaitas (bendros žinios, pastatai, materialinė bazė, darbuotojai, kolektyvai, dalyviai, veikla, lėšos). 2011 m. veikė 189 juridinį statusą turintys kultūros centrai, 415 jų filialai ir 164 kiti dariniai, dažniausiai priklausantys rajonų seniūnijoms. Kultūros centruose dirbo 2888 kultūros ir meno darbuotojai (2164 etatai). Atestuota tik

29 proc. darbuotojų, suteiktos klasės: I – 84 darbuotojams, II – 84, III – 412. Remiantis statistika savivaldybėse trūksta 267 kultūros ir meno darbuotojų. Iš viso veikė 3560 mėgėjų meno kolektyvų (45 589 dalyviai), iš jų 1311 – vaikų ir jaunimo kolektyvai (17 081 dalyvis). Surengta 45 492 renginiai, iš jų 22 609 –vaikams ir jaunimui, apie 20 tūkst. – mėgėjų meno kolektyvų, tačiau tik nedidelė jų dalis atspindi pasirengimo dainų šventėms procesą, tradicijos tęstinumą. Statistinė informacija siunčiama Statistikos departamentui, Kultūros ministerijai, skelbiama interneto svetainėje.

Geriausio metų kultūros centro premijavimas. Atrinkti keturi geriausi kultūros centrai, įteiktos premijos, diplomai: aukščiausios kategorijos – Zarasų rajono savivaldybės kultūros centrui (direktorė Jovita Mikutavičienė); pirmos kategorijos – Kauno rajono Garliavos kultūros centrui (direktorė Genovaitė Katinauskienė); antros kategorijos – Mažeikių rajono Sedos kultūros centrui (direktorius Gintautas Griškėnas); trečios kategorijos – Raseinių rajono kultūros centro Plikių filialui (vadovė Aldona Ročkienė). Premijos skiriamos už pastarųjų penkerių metų aktyvią, kūrybingą, novatorišką veiklą puoselėjant etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuriant menines programas, plėtojant šviečiamąją (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkinant bendruomenės kultūrinius poreikius ir organizuojant profesionaliojo meno sklaidą.

Pastaba. Nemažai kultros centrų ir jų filialų steigėjų nėra sutvarkę kultūros centrų ir jų filialų akredidacijos dokumentų pagal Lietuvos kultūros ministro 2009 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. ĮV-207 patvirtintą Kultūros centrų akreditavimo tvarkos aprašą.

Leidyba. Per metus išleista šeši tiriamieji, mokomieji, repertuaro leidiniai: šeši „Liaudies kultūros“ žurnalo numeriai, DVD „Šoks broliukai šokinį“, Lietuvos choro muzikos antologijos IV, IX, tomai, CD „Tramtatulis 2011“, 2012–2013 m. kalendorius „Lietuvių tautinis kostiumas. Nuo pavasario iki žiemos“, DVD filmas „Lietuvių tradicinės vestuvės“; penki informaciniai, reklaminiai leidiniai: tarptautinio folkloro festivalio „Baltica 2011“, XIV Baltijos šalių studentų dainų ir šokių šventės „Gaudeamus“ bukletai, respublikinės konkursinės liaudies meno parodos „Aukso vainikas“ katalogas, almanachas „Kūrybos metraštis 2010“, elektroninis informacinis biuletenis „Etninės kultūros renginiai Lietuvoje“.

Prisidėta rengiant garso publikacijas – Jonavos, Utenos, Zarasų rajonų tradicinių muzikantų, tarptautinio instrumentinio folkloro festivalio „Griežynė 2010“ dalyvių įrašus.

Finansai. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija Pasirengimo dainų šventėms programai skyrė 777 000 Lt, tęstiniams prioritetiniams mėgėjų meno renginiams – 100 000 Lt, tarptautiniam folkloro festivaliui „Baltica 2011“ – 100 000 Lt, programai „Kalėdinių giesmių koncertai“ įgyvendinti – 35 000 Lt, leidybai ir įstaigos inventoriui atnaujinti – 50 000 Lt; iš Kultūros fondo – 70 000 Lt projektams įgyvendinti (archeologinio kostiumo kuršių genties kolekcijai sukurti – 20 000 Lt, Lietuvos choro muzikos antologijos IV, IX tomams parengti ir išleisti – 20 000 Lt, žurnalo „Liaudies kultūra“ leidybai – 30 000 Lt).

XVI Baltijos šalių studentų dainų ir šokių šventei „Gaudeamus“ surengti gauta 1 197 426 Lt (iš Lietuvos 970 000 Lt, iš Latvijos 137 576 Lt, iš Estijos 89 850 Lt), nacionaliniam bendruomenių konkursui „Tikime laisve“ – 42 300 Lt, pučiamųjų instrumentų orkestrų koncertui Katedros aikštėje, skirtam Lietuvos valstybės atkūrimo dienai paminėti, – 50 000 Lt.

2011 m. surinkta 114 815 Lt spec. lėšų, išleista 179 924 Lt. Lėšos panaudotos renginiams organizuoti ir leidybai.

Komandiruotės. Per metus surengtos 169 planinės išvykos (96 – teoriniai, praktiniai užsiėmimai, dalyvavimas komisijose, konsultacijos, darbas su meno kolektyvais, jų vadovais ir kitais kultūros darbuotojais, 50 – organizacinis darbas, 7 – filmavimas, 71 – vairuotojų komandiruotės).

Išanalizavus 2011 m. darbuotojų individualių planų ataskaitas nustatyta, kad specialistai dirbo intensyviai ir produktyviai. Be šioje ataskaitoje išvardytos veiklos, Lietuvos liaudies kultūros centro darbuotojai prisideda prie daugumos šalyje vykstančių švenčių, festivalių, konkursų, parodų ir kitų renginių organizavimo, daugelio komisijų, tarybų veiklos.

Direktorius Saulius Liausa

Inga Kriščiūnienė, tel. (8 5) 261 2594